

- Cod Ymddygiad a Chanllawiau i Staff

Mae hyn hefyd yn berthnasol i fyfyrwyr uwchraddedig sydd â chyswllt ag unigolion agored i niwed yn ystod eu cynllun astudio.

Cod Ymddygiad ar gyfer Gweithio gyda Phobl Agored i Niwed

1. Gwerthoedd ac Egwyddorion

1.1 Mae cyfrifoldeb ar Brifysgol Aberystwyth i ddarparu amgylchedd diogel i unigolion agored i niwed a bydd yn rhoi ystyriaeth o ddifrif i unrhyw amheuron neu honiadau o gamdriniaeth neu ymddygiad amhriodol, ac yn ymateb yn briodol iddynt.

2. Amcanion y cod ymddygiad

2.1 Nod y Cod Ymddygiad yw cynorthwyo Prifysgol Aberystwyth i ddarparu amgylchedd cadarnhaol a chefnogol i unigolion agored i niwed. Ei fwriad yw:-

- rhoi arweiniad i staff o safbwynt arfer da wrth weithio gyda phobl agored i niwed;
- lleihau'r risg o niwed i bobl agored i niwed;
- lleihau'r risg y gwneir cwynion neu honiadau ynghylch staff.

3. I bwy y mae'r Cod Ymddygiad yn berthnasol?

3.1 Mae'r Cod Ymddygiad yn berthnasol i'r holl bobl agored i niwed sy'n cymryd rhan yng ngweithgareddau'r Brifysgol, neu y mae'r gweithgareddau hynny'n effeithio arnynt, *boed eu rhieni gyda hwy ai peidio*, gan gynnwys:-

- myfyrwyr
- staff neu wirfoddolwyr
- pobl agored i niwed ar dir y Brifysgol
- pobl agored i niwed yng ngofal staff neu fyfyrwyr
- pobl agored i niwed sydd mewn cysylltiad â staff yn sgil lleoliadau gwaith neu weithgareddau ymchwil.

4. Arweiniad ar ymddygiad tuag at bobl agored i niwed

4.1 Mae'r Brifysgol yn disgwyl i bob aelod o staff drin pobl agored i niwed â'r un safonau proffesiynol o ran parch a gofal ag a roddir i fyfyrwyr neu aelodau o'r cyhoedd. Fodd bynnag, yn eich cyswllt â phobl agored i niwed dylech hefyd ystyried:-

- anghenion datblygiadol y person agored i niwed wrth gynllunio gweithgareddau;
- gofynion neu gyfrifoldebau cyfreithiol ychwanegol yn sgil oedran y person agored i niwed. Gallai hyn gynnwys ystyriaethau megis oedran cydsynio; yfed alcohol; cael caniatâd rhiant neu warcheidwad ar gyfer gweithgareddau;
- Mae'n anghyfreithlon i rywun iau na 18 oed brynu alcohol. Mae'n anghyfreithlon prynu alcohol i rywun iau na 18 oed;

- Dylid osgoi cyffwrdd a chyswllt corfforol, gan y gellir camddehongli'r rhain yn rhwydd.

Defnyddio iaith gadarnhaol a phriodol

- osgoi rhegi
- peidio byth â gweiddi na defnyddio iaith ddifriol
- herio iaith amhriodol gan bobl agored i niwed
- herio jôcs neu sylwadau sy'n awgrymog o safbwynt rhywiol a wneir ynghylch unrhyw un

Defnyddio cyswllt corfforol

- bod yn ymwybodol y gall unrhyw fath o gyffwrdd neu gyswllt corfforol gael ei gamddehongli

Osgoi bod ar eich pen eich hun â pherson agored i niwed

- Bod yn ymwybodol o'ch amgylchiadau mewn sefyllfaedd tiwtora neu fentora
- Peidio â threfnu cwrdd â pherson agored i niwed ac eithrio yn rhan o swyddogaeth benodol megis fel tiwtor personol
- Mewn eiddo preswyl, peidio byth â mynd i mewn i ystafell person agored i niwed oni bai bod hynny'n gwbl angenrheidiol. Os ydych yn mynd i mewn i ystafell person agored i niwed dylech fynd ag oedolyn arall gyda chi
- Peidio â rhoi lifft i berson agored i niwed oni bai bod y rhiant neu'r gwarcheidwad yn bresennol yn achos plentyn iau na 18 oed.

5. Arweiniad ar berthynasau rhywiol

5.1 Dylai aelodau o staff fod yn ymwybodol bod cyfathrach rywiol a gweithgarwch rhywiol arall â phlentyn sy'n iau nag 16 oed a chyda rhai categorïau o bobl agored i niwed yn droseddau. Rhoddir gwybod am unrhyw ddigwyddiadau i'r Heddlu.

5.1 Dylai aelodau o staff fod yn ymwybodol y gallai perthynas bersonol ag un sy'n cymryd rhan yng ngweithgareddau Prifysgol Aberystwyth ac sy'n gallu rhoi cydsyniad cyfreithiol arwain at broblemau o ran ymddygiad proffesiynol; dylid dilyn darpariaethau polisi'r Brifysgol ar Berthynasau Teuluol fel y bo'n briodol (gweler para 1.15 Perthynasau Teuluol, Llawlyfr Ansawdd).

5.3 Os ydych chi'n teimlo bod person agored i niwed yn ymddwyn mewn modd sy'n amhriodol, rhowch wybod am hyn i'r Swyddog Adrodd Dynodedig.

6. Canllawiau ar alcohol

6.1 Ni ddylid annog plant dan 18 oed i yfed alcohol. Rhaid ichi beidio â phrynu diod mewn tafarn i blentyn dan 18 oed.

7. Canllawiau ar ffotograffiaeth

7.1 Fel yn achos pob myfyriwr, rhaid cael caniatâd ysgrifenedig ar gyfer ffotograffau neu fideos. Yn achos plant dan 16 oed, rhaid cael caniatâd ysgrifenedig rhieni neu warcheidwaid.

8. Beth i'w wneud os ydych chi'n pryderu am berson agored i niwed

8.1 Gall unrhyw aelod o staff roi gwybod am bryder ynghylch lles person agored i niwed. Ni ddylech gymryd yn ganiataol bod rhywun arall wedi mynegi pryder am y rheswm syml bod gan aelodau eraill o staff gyswllt mwy uniongyrchol na chi â pherson agored i niwed. Gallwch fynegi pryder:

- i. os ydych wedi bod yn dyst i ddigwyddiad lle mae person agored i niwed yn cael ei niweidio neu ei gam-drin.
- ii. os yw person agored i niwed wedi datgelu neu wedi awgrymu camdriniaeth neu niwed.
- iii. os oes gennych bryderon am berson agored i niwed yn sgil eu hymddygiad neu eu hymddangosiad. Gallai hyn gynnwys gweld anafiadau, neu arwyddion o ofid megis diffyg hunanofal sy'n annodweddiadol, arddangos ofn, gorbryder, encilio neu iselder.
- iv. os oes gennych bryderon ynghylch person agored i niwed yn sgil ymddygiad oedolyn neu yn sgil rhywbeth y mae oedolyn wedi'i ddweud.
- v. os oes gennych bryderon ynghylch ymddygiad aelod arall o staff.

8.2 Gallwch fynegi pryderon ynghylch unrhyw berson agored i niwed. Nid oes yn rhaid i'r person agored i niwed fod yn fyfyrwr nac yn cymryd rhan yn rhaglenni neu weithgareddau Prifysgol Aberystwyth. Er enghraifft, gall myfyrwr sy'n oedolyn ddatgelu gwybodaeth ynghylch plentyn; neu gall ymddygiad myfyrwr sy'n oedolyn ac sy'n gofalu am blentyn beri pryder.

8.3 Dylech roi gwybod am eich pryder, hyd yn oed os yw'n ymddangos yn ddibwys, i'r Swyddog Adrodd Dynodedig

8.4 Os ydych chi'n meddwl bod y person agored i niwed mewn perygl di-oed o niwed difrifol, dylech ffonio'r heddlu (999) neu'r Awdurdod Gwasanaethau Cymdeithasol perthnasol yng Nghymru a Lloegr (yng Ngheredigion :-y Gwasanaethau Cymdeithasol ar 01545 574 000 (oriau swyddfa) neu 0845 601 5392 (oddi allan i oriau swyddfa)). Wedi ichi wneud hynny, rhwch wybod i'r Swyddog Adrodd Dynodedig neu'r Swyddog Diogelu Arweiniol cyn gynted ag y bo modd.

9. Beth i'w wneud os bydd person agored i niwed yn datgelu camdriniaeth wrthych

9.1 Os bydd person agored i niwed yn dweud wrthych am gamdriniaeth y maent wedi'i phrofi, gall hyn fod yn brofiad anodd a thralodus. Gall y canllawiau isod eich helpu chi a'r person agored i niwed.

Gwrandewch ac arddangos pryder

Sicrhewch y person agored i niwed ei bod yn iawn iddynt fod yn dweud wrthych.

Peidiwch â thorri ar draws.

Peidiwch â gofyn gormod o gwestiynau - yn enwedig cwestiynau arweiniol. Nid eich swyddogaeth chi yw canfod beth yn union a ddigwyddodd. Peidiwch mewn unrhyw fodd â chyfweld y person agored i niwed yn ffurfiol na chynnal unrhyw ymchwiliad i'r honiadau. Yr oll y mae angen ichi ei wneud yw gwneud cofnod o'r hyn a ddywedwyd wrthych, gan llynu'n gaeth at y ffeithiau. Cofiwch beidio â barnu mewn unrhyw fodd na mynegi safbwynt ynghylch yr honiadau a ddatgelir wrthych. Peidiwch â chytuno nac anghytuno, derbyn na gwrthod.

Peidiwch â mynegi emosiynau cryf, e.e. sioc neu ddiacter. Os ydych yn arddangos emosiynau cryf gall hynny ychwanegu at orbryder y person agored i niwed, neu eu teimlad eu bod yn 'peri trafferth'.

Peidiwch â gwneud addewidion na ellir eu cadw

Rhowch wybod i'r person agored i niwed eich bod yn cymryd yr hyn y maent wedi'i ddweud o ddifrif ond peidiwch â gwneud addewidion na allwch eu cadw megis 'Bydd popeth yn iawn nawr.'

Peidiwch ag addo ei gadw'n gyfrinachol. Rhowch wybod i'r person agored i niwed y byddwch yn trosglwyddo'r wybodaeth i'r bobl hynny sydd angen gwybod.

Gwnewch gofnod

Ysgrifennwch yr oll y gallwch ei gofio o'ch sgwrs cyn gynted ag y bo modd. Defnyddiwch eiriau'r person agored i niwed ei hun, i'r graddau y gallwch eu cofio. Nodwch yr hyn y bu ichi ei ddweud a'i wneud. Cadwch y nodiadau gwreiddiol yn ddiogel.

10. Cyfrinachedd

10.1 Mae gan blant yr un hawl ag oedolion i gyfrinachedd. Bydd pryderon ynghylch pobl agored i niwed yn cael eu trin fel gwybodaeth sensitif a fydd yn cael ei storio'n ofalus; ei rhannu â'r nifer isaf o bobl sy'n angenrheidiol; a'i chadw'n ddiennw pryd bynnag y bo modd wrth adrodd yn ei chylch.

10.2 Mae'n bwysig nodi bod yr angen i amddiffyn pobl agored i niwed yn drech na'r hawl i gyfrinachedd.